

TURKIYA TA'LIM TIZIMINING O'ZIGA XOS JIHATLARI VA JAHON TA'LIM TIZIMIDA MASOFAVIY TA'LIMNING RIVOJLANISHI**Maxmudova Umida****Mamatova Sanobar****Nadirova Hilola**

*University of Management and Future
Technologies, Pedagogika va psixologiya,
4-Kurs, 310-guruh talabalari*

Annotatsiya

Ushbu maqolada Turkiya ta'lim tizimining tuzilishi, boshqaruv mexanizmlari va o'ziga xos jihatlari keng yoritilgan. Shuningdek, jahon ta'lim tizimida masofaviy ta'limning shakllanishi, rivojlanish bosqichlari va zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati tahlil qilingan. Maqolada an'anaviy va masofaviy ta'limning o'zaro uyg'unligi hamda ularning ta'lim sifatini oshirishdagi roli ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Turkiya ta'lim tizimi, ta'lim bosqichlari, oliy ta'lim, masofaviy ta'lim, raqamli ta'lim, jahon ta'limi

Kirish

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida ta'lim tizimlari jadal rivojlanmoqda. Har bir davlat ta'lim tizimini milliy an'analar, ijtimoiy ehtiyojlar va zamonaviy talablar asosida tashkil etadi. Turkiya ta'lim tizimi Sharq va G'arb tajribalarini uyg'unlashtirganligi bilan ajralib turadi.

Shu bilan birga, jahon ta'lim tizimida masofaviy ta'limning rivojlanishi ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirib, ta'lim jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Ushbu maqolada mazkur ikki yo'nalishning o'ziga xos jihatlari ilmiy asosda yoritiladi.

Turkiya ta'lim tizimining umumiy tuzilishi

Turkiya ta'lim tizimi markazlashgan holda boshqariladi va Ta'lim vazirligi tomonidan muvofiqlashtiriladi. Ta'lim tizimi uzluksizlik tamoyiliga asoslanib, bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi.

Turkiyada ta'limning asosiy maqsadi — zamonaviy bilimlarga ega, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni hurmat qiladigan, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashdir. Ta'lim davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadi va bepul umumiy ta'lim kafolatlangan.

Turkiya ta'lim tizimining asosiy bosqichlari

Turkiya ta'lim tizimi maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, o'rta ta'lim va oliy ta'lim bosqichlaridan iborat. Boshlang'ich va o'rta ta'lim majburiy hisoblanadi.

O'rta ta'limda umumta'lim maktablari bilan bir qatorda kasb-hunar va ixtisoslashgan litseylar faoliyat yuritadi. Oliy ta'lim esa universitetlar, akademiyalar va

institutlar orqali amalga oshiriladi. Universitetlar davlat va nodavlat shaklida faoliyat ko'rsatadi.

Turkiya ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari

Turkiya ta'lim tizimining muhim jihatlardan biri — ta'lim va tarbiyaning uyg'un holda olib borilishidir. Dars jarayonida nafaqat bilim berish, balki shaxsning ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishiga ham e'tibor qaratiladi.

Shuningdek, Turkiyada ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari va interaktiv metodlar keng qo'llaniladi. Oliy ta'limda kredit-modul tizimi joriy etilgan bo'lib, bu talabalar mustaqilligini oshiradi.

Jahon ta'lim tizimida masofaviy ta'lim tushunchasi

Masofaviy ta'lim — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi bevosita jismoniy aloqasiz amalga oshiriladigan ta'lim shaklidir. Ushbu ta'lim turi jahon ta'lim tizimida muhim o'rin egallab bormoqda.

Masofaviy ta'lim shaxsga qulay va moslashuvchan tarzda bilim olish imkonini beradi hamda ta'lim jarayonini demokratlashtiradi.

Masofaviy ta'limning rivojlanish bosqichlari

Masofaviy ta'lim dastlab yozma materiallar va pochta orqali amalga oshirilgan bo'lsa, keyinchalik radio, televideniye va internet texnologiyalari orqali rivojlandi.

Hozirgi kunda onlayn platformalar, videodarslar, virtual sinflar va sun'iy intellekt asosidagi ta'lim tizimlari masofaviy ta'limning asosiy vositalariga aylandi. Bu jarayon ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Masofaviy ta'limning afzalliklari va imkoniyatlari

Masofaviy ta'limning asosiy afzalliklari qatoriga hududiy cheklolarning yo'qligi, vaqtni tejash va ta'limga teng imkoniyatlar yaratish kiradi.

Shuningdek, masofaviy ta'lim o'quvchilarda mustaqil ta'lim olish, o'z vaqtini rejalashtirish va raqamli savodxonlikni rivojlantiradi. Bu esa zamonaviy mehnat bozorida muhim ahamiyatga ega.

Turkiya va jahon ta'lim tizimida masofaviy ta'limning uyg'unligi

Turkiya ta'lim tizimida ham masofaviy ta'lim keng joriy etilmoqda. Universitetlar va ta'lim muassasalari onlayn kurslar va masofaviy dasturlarni faol rivojlantirmoqda.

Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, an'anaviy va masofaviy ta'limning uyg'unligi ta'lim sifatini oshiradi va ta'lim tizimini yanada moslashuvchan qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Turkiya ta'lim tizimi o'zining uzluksizligi, zamonaviyligi va milliy qadriyatlarga asoslanganligi bilan ajralib turadi. Jahon ta'lim tizimida masofaviy ta'limning rivojlanishi esa ta'lim jarayonini yangi bosqichga olib chiqdi.

An'anaviy va masofaviy ta'limning uyg'unlashuvi zamonaviy jamiyat ehtiyojlariga mos, raqobatbardosh va bilimli shaxslarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A.(2026). Pedagogik risklarni boshqarishda globallashuv jarayonlarning ahamiyati. International scientific journal. Interpretation and researches. 1(73).
2. Xaydarov. S.A. (2026). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 3(1). 159-164.
2. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
3. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
4. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
5. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
6. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
7. Xaydarov S.A. (2025). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.